

mjr. PhDr. Mgr. Miroslav Matouš
Policejní akademie České republiky v Praze
Katedra krizového řízení

Operační řízení integrovaného záchranného systému

O problematice základních složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) již bylo v odborné literatuře napsáno mnohé. Jádro tohoto systému je položeno na pevných základech platných právních předpisů České republiky (dále jen „ČR“), které jsou pravidelně podle potřeb společnosti novelizovány. Úvodem je nutné zmínit, že autor článku předpokládá obecnou znalost problematiky IZS ze strany odborné veřejnosti. Z těchto důvodů jsou v textu využívány příslušné pojmy bez předchozího vysvětlení. Dále je vhodné uvést fakt, že autor článku vychází z praktických zkušeností a dosud získaných znalostí z výkonu služby v předmětném oboru. Ty jsou tak vhodným zdrojem pro část publikovaných informací a dále k subjektivnímu hodnocení autora ve zvolené problematice.

Rozsahem omezený článek do odborného periodika *Bezpečnostní teorie a praxe* je **obsahově zaměřen na výkon operačního řízení** (dále jen „OŘ“) na **krajských operačních a informačních střediscích** (dále jen „KOPIS“) zřízených u *Hasičských záchranných sborů krajů* (dále jen „HZS krajů“) a na **operačním a informačním středisku** (dále jen „OPIS“), které je organizační částí *Ministerstva vnitra - generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky* (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“). Uvedené subjekty pro výkon OŘ jsou jako celek nedílnou součástí *Hasičského záchranného sboru České republiky* (dále jen „HZS ČR“). **Mimo své základní úkoly současně koordinují OŘ právě jako operační a informační střediska integrovaného záchranného systému** (dále jen „OPIS IZS“), což stanoví příslušné právní předpisy.¹ Nadcházející rok 2020 bude pro IZS významným, neboť 1. leden bude rokem 20. výročí účinnosti uvedeného zákona o IZS, který položil základy jeho vzniku a činnosti. Následující rok 2021 oslaví HZS ČR 20 let své existence, jehož základ byl stanoven zákonem.² V současné době tvoří HZS ČR jednotný bezpečnostní sbor, který se významně podílí na zajišťování bezpečnosti ČR v několika oblastech, především plněním a organizováním úkolů požární ochrany (dále jen „PO“), IZS a dalších v rozsahu a za podmínek stanovených příslušnými zákony.³

Je vhodné stručně zopakovat, kým a proč je vlastně zajišťována bezpečnost a v případě potřeby i kvalifikovaná pomoc. **Právo na život** je v moderní a demokratické společnosti **součástí základních lidských práv** jako součást všeobecných a nedotknutelných základních práv a svobod. Je deklarované Ústavou⁴

¹ Viz § 6 odst. 6 a § 7 odst. 5 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky v posledním znění. Viz § 5 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v posledním znění. Viz § 2 písm. b) vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému v posledním znění.

² Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky ve znění k 1. 1. 2001. Předpis zrušen k 1. 1. 2016.

³ Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky v posledním znění.

⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky v posledním znění.

a Listinou,¹ dále platným právním řádem včetně mezinárodních smluv.² Mezi základní povinnosti státu patří **ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot**, které konkretizuje další ústavní norma.³ Obsahuje ustanovení prostřednictvím koho je tento úkol zabezpečen. „*Bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby.*“⁴

Citovaná klasifikace tvoří základ ke zřizování příslušných **bezpečnostních a záchranných sborů**, které provádějí specifické úkoly. Podle zákona⁵ jsou některé z nich zařazeny mezi **základní složky IZS**. Prostřednictvím pracovišť pro příjem tísňového volání zajišťují **příjem a vyhodnocování národních linek tísňového volání a jednotného evropského čísla tísňového volání** (dále jen „tísňové linky“). **Povinností všech těchto pracovišť je jakékoliv tísňové volání přijmout, vyhodnotit a v případě potřeby dále distribuovat na operační střediska příslušných složek IZS**. Po přijetí oznámení je tzv. vytěžená **zpráva neprodleně předávána** pomocí technologií pro přenos elektronických dat prostřednictvím tzv. datových vět (dále jen „DV“) na pracoviště OŘ, případně je možné využít společnou telefonní konferenci, nebo přepojit telefonní hovor s volajícím. Pracoviště pro výkon OŘ představují již zmiňované KOPIS a OPIS, **integrovaná operační střediska krajských ředitelství Policie České republiky a Operačního střediska Operačního odboru Policejního prezidia České republiky** (dále jen „OS PČR“), **zdravotnická operační střediska zdravotnických záchranných služeb krajů** (dále jen „OS ZZS“). Odsud se na základě získaných informací, především z tísňových volání, vysílají síly a prostředky (dále jen „SaP“) k zásahům u mimořádných událostí (dále jen „MU“). V průběhu jejich řešení dochází k vývoji, kdy uvedená **KOPIS a OPIS, OS PČR, OS ZZS provádějí mnoho úkolů ve své působnosti**, např. v případě potřeby vysílají další SaP, poskytují podporu veliteli zásahu (dále jen „VZ“), případně vyžadují součinnost s OPIS IZS nebo vzájemně mezi operačními středisky složek IZS. Například OŘ prováděné u HZS ČR zpravidla začíná obdržet tísňové zprávy a většinou končí návratem SaP na základny. Ve vztahu jednotlivých složek IZS k zákonu o IZS je využíváno speciálních zákonů.⁶

Jak již bylo uvedeno výše, **prostředníkem v oblasti OŘ mezi složkami IZS jsou KOPIS a OPIS, které v případě potřeby již jako OPIS IZS**, provádějí úkony při obecně známé spolupráci a koordinaci úkolů **při společném zásahu dvou a více složek IZS**. **Zbývající OS PČR nebo OS ZZS jsou v tomto případě na operační úrovni podřízené OPIS IZS**. Společná operační střediska složek IZS nejsou dosud

¹ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod* v posledním znění.

² ZOUBEK, Vladimír. *Právověda a státověda. Úvod do právního a státovědního myšlení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-239-4.

³ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky* v posledním znění.

⁴ Op. cit. viz čl. 3 odst. 1) ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky* v posledním znění.

⁵ Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému* v posledním znění. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., *o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému* v posledním znění.

⁶ Např. zákon č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně* v posledním znění. Zákon č. 320/2015 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky* v posledním znění. Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky* v posledním znění. Zákon č. 274/2011 Sb., *o zdravotnické záchranné službě* v posledním znění.

provozována.¹ Koordinace mezi složkami IZS s dalšími subjekty je tvořena sofistikovaným, vzájemně provázaným řízením a spoluprací, ke kterému přispívá unikátní systém výkonu OŘ. **Operační úroveň** je prostředníkem mezi VZ na **taktické úrovni**, a dále mezi orgány obcí či krajů, orgány veřejné správy nebo ministerstvy a dalšími potřebnými institucemi na **strategické úrovni**. „*Mimořádné pravomoci operačního řízení jsou často zakotveny v právních předpisech, protože jejich využívání je tak oprávněné i vůči fyzickým a právnickým osobám mimo organizace. Prakticky každé použití integrovaného záchranného systému se děje v rámci operačního řízení. V právních předpisech jsou zakotvena oprávnění operačních středisek složek integrovaného záchranného systému, oprávnění velitele zásahu, starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje a Ministerstva vnitra při koordinaci záchranných a likvidačních prací*“.² V současné době OPIS IZS, OS PČR a OS ZZS v případě společného zásahu využívají **společné technologie pro OŘ, které jsou výstupem z Integrovaného operačního programu**. Projekt byl realizován v období 2008–2015. Byl spolufinancován ze strukturálních fondů *Evropské unie* (dále jen „EU“), konkrétně prostřednictvím *Evropského regionálního rozvojového fondu s názvem Jednotná úroveň informačních systémů operačního řízení a modernizace technologií pro příjem tísňového volání základních složek integrovaného záchranného systému* (dále jen „IS IZS“) viz dále.

Funkčnost IZS je **denně prověřována řešením rutinních, nebo také naopak velmi závažných, nerutinních MU**. V minulosti se jednalo např. o rozsáhlé povodně nebo extrémní výkyvy počasí v podobě silných víchřic. V důsledku probíhajících **klimatických změn** lze předpokládat jejich opakování s různou intenzitou. V současné době přibývají další jevy, jako např. extrémní sucho, nedostatek vody a nebezpečí vzniku rozsáhlých požárů v přírodním prostředí. Naprosto mimořádnou, nejen z hlediska rozsahu a množství nasazených SaP složek IZS včetně zapojení *Armády České republiky*, dále značných finančních nákladů ze státního rozpočtu, ale především z hlediska času trvání, je MU vzniklá v roce 2014 v katastru obce Vrbětice ve Zlínském kraji. Událost dosud trvá v režimu ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací. Došlo zde k výbuchu dvou muničních skladů. Tato MU dlouhodobě prověřuje funkčnost IZS. Ukončení zásahu je předpokládáno v průběhu druhého čtvrtletí roku 2020. Určitým problémem může být vysoká **provázanost a vzájemná závislost různých digitálních technologií** apod. Nemělo by docházet k jejich technologickým výpadkům např. z důvodů přetěžování, případně jejich částečným či úplným kolapsům.

Vážnou hrozbu představují také kybernetické útoky. Operační střediska složek IZS musí být **trvale připravena na výkon OŘ** při vzniku MU nebo jakékoliv jiné krizové

---

¹ Výjimkou je model společného operačního střediska složek IZS v Moravskoslezském kraji. V roce 2004 bylo zástupci města, kraje, *Ministerstva vnitra* a složek IZS podepsáno *Memorandum o výstavbě a provozování Integrovaného bezpečnostního centra* se sídlem v Ostravě, které je v provozu od roku 2001 do současnosti. Organizačně se jedná o jedno společné centrum dispečerského sálu s integrovanými pracovišti pro příjem všech tísňových linek. Dále se odsud vydávají pokyny k výjezdu složkám IZS na celém území kraje. Je zde provozován i kamerový systém města Ostravy a sídlo zde má i *Městská policie Ostrava*.

² Op. cit. viz s. 15, HANUŠKA, Zdeněk; SKALSKÁ, Květoslava a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I*. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59-4.

situace, a to jak v důsledku **rozsáhlých živelních pohrom**, tak i na případnou změnu **vnějšího bezpečnostního prostředí**. Nejen z těchto stručně vyjmenovaných důvodů, by měl být IZS jako celek trvale **sledovat současné trendy a tempo technologického vývoje**, a především i legislativně reagovat na potřeby změn v celkovém bezpečnostním prostředí.

Vývoj operačních a informačních středisek IZS

Myšlenky centrálního řízení záchranných a bezpečnostních složek v ČR mají historické kořeny. Jejich **realizace prošla dlouhodobým vývojem** a často ne příliš úspěšným či systematickým postupem. V 70. letech 20. století začaly být tyto složky více organizovány, vznikla tak i potřeba jejich efektivnějšího řízení. **V oblasti PO** bylo významné poválečné období s masivním rozvojem profesionálních hasičských sborů, jejichž součástí byly **ohlašovny požárů**, ze kterých později vznikly při *Veřejných požárních útvarech spojové místnosti*. Byl zde zajištěn příjem dodnes platné národní tísňové linky 150 i samotné vysílání SaP k zásahům. Jejich další pracovní zaměření spočívalo především v obsluze spojových prostředků, mezi které patřila základnová radiostanice využívající analogovou síť a dále obsluha pevné telefonní linky. Další vybavení tvořilo např. magnetofonové záznamové zařízení nebo mapové podklady v souladu s možnostmi tehdejší doby. Samozřejmě důležitým pomocníkem byla psací tužka a papír. Tyto pomůcky jsou mimo jiné využívány na moderních operačních střediscích složek IZS dodnes. V tehdejší době s přihlédnutím k zásahové činnosti hasičů tento jednoduchý systém fungoval. Postupný **nárůst zásahové činnosti** později způsobil, že prostory spojových místností již nevyhovovaly dalším požadavkům.¹

První zmínka o zákonné **možnosti**, nikoliv však povinnosti, **zřízení operačních středisek požární ochrany** útvarů *Sborů požární ochrany* (dále jen „OS SPO“) byla uvedena v prováděcím předpise k zákonu o PO.² Pokud byla na úrovni okresů zřízena OS SPO, řešila úkoly na příslušných katastrálních územích. Měla oprávnění vyžadovat součinnost od energetických, plynárenských, vodárenských, zdravotnických a dalších speciálních služeb. Pokud OS SPO zřízeno nebylo, plnilo jeho úkoly příslušné pracoviště spojové služby. Krajská OS SPO navíc koordinovala pomoc při složitějších zásazích v rámci tehdejších krajů.³

Po roce 1989 došlo k zásadnímu obratu politické situace. V jejím důsledku dochází v oblasti PO ke změnám v organizační struktuře. V této souvislosti byl vydán vnitřní předpis,⁴ který přímo ukládal **povinnost organizačně zřídit OS SPO**, včetně centrální úrovně při *Hlavní správě požární ochrany Ministerstva vnitra* (dále jen „HSPO MV“), a to nejpozději do konce roku 1994. Předpis stanovil úkoly a náplň činnosti, kategorizaci, úkoly a principy jejich spolupráce. Impulsem ke **zřízení OPIS IZS** bylo

¹ SZASZO, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2010.

² Vyhláška Ministerstva vnitra Československé socialistické republiky č. 37/1986 Sb., *kteřou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady o požární ochraně* ve znění k 1. 7. 1986. Předpis zrušen k 6. 2. 1996.

³ SZASZO, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2010.

⁴ Sbírka pokynů náčelníka Hlavní správy Sboru požární ochrany Ministerstva vnitra č. 6/1994 - *Operační střediska Sboru požární ochrany*.

usnesení vlády,¹ kterým byl **stanoven úkol zabezpečit jejich činnost včetně přiřazení k OS SPO**. Na základě zákona² vznikl k 1. 1. 1995 bezpečnostní sbor s novým organizačním názvem *Hasičský záchranný sbor České republiky*. Byl tvořen HZS hl. m. Prahy, měst Brna, Ostravy, Plzně a HZS okresů (dále jen „HZS okresů“). Nové uspořádání PO tak stanovilo na nejnižší úrovni HZS okresů, jako státní příspěvkové organizace, podřízené okresním úřadům nebo úřadům měst. Na nejvyšší úrovni byla HSPO MV přejmenována na *Ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky*.³ Operační střediska SPO byla zrušena a na úrovni HZS okresů byla **budována OPIS HZS okresů**. Vzrůstala **nutnost vyšší koordinace záchranných a bezpečnostních sborů s dalšími subjekty**. Zřizovaná OPIS HZS okresů tak současně **začínala plnit funkci OPIS IZS**. Tísňová volání z linky 150 byla směřována na tyto pracoviště pro OŘ.

Nové operační systémy umožnily realizaci řídicích a rozhodovacích procesů s širokým využitím, včetně dálkového řízení jednotek PO díky přenosu dat na požární stanice. V technologických místnostech byly umístěny servery, ovládání jednotlivých technologií, zařízení pro nahrávání radioprovozu a tísňového volání. Místnosti byly plně klimatizované, se zázemím pro obsluhu. Hlavní náplní OPIS HZS okresů byl příjem tísňových volání, vyhlášení poplachu jednotkám PO, případné vyrozumění dalších sborů či subjektů, poskytování informační podpory VZ a vedení dokumentace. V Moravskoslezském kraji se od roku 1995 připravovala tzv. přímá integrace OŘ příslušných bezpečnostních složek s cílem vybudovat *Centrum tísňového volání*. Podstatou projektu bylo přímé předávání informací, společný a intenzivnější postup koordinace, zrychlení plnění vzájemných požadavků.⁴

V důsledku **evropského integračního procesu ČR o přijetí mezi členské státy EU**, který probíhal v letech 1996 až 2002, bylo **jednou z podmínek zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání 112**.⁵ Na základě rozhodnutí *Českého telekomunikačního úřadu* bylo uvolněno telefonní číslo 112, na kterém byla do roku 1998 provozována služba informace o přesném čase.

Zásadním obdobím byl pro IZS přelom tisíciletí. Záchranné a bezpečnostní sbory se vydáním zákona⁶ a vyhlášky⁷ staly **základními a ostatními složkami IZS**. *Ministerstvo vnitra* (dále jen „MV“) bylo jako ústřední orgán státní správy prostřednictvím MV-GŘ HZS ČR pověřeno plněním úkolů a usměrňováním v oblasti

¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 19. května č. 246 k návrhu zásad integrovaného záchranného systému.

² Zákon č. 203/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění zákona České národní rady č. 425/1990 Sb. a zákona č. 40/1994 Sb.

³ SZASZO, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2010.

⁴ FASTER, Petr a Petr BERGLOWIEC. *Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje. Od prvních myšlenek k ostrému provozu*. Ostrava: Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje, 2012.

⁵ Rozhodnutí Rady 91/396/EHS ze dne 29. července 1991 o zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání.

⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému ve znění k 1. 1. 2001.

⁷ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému ve znění k 18. 9. 2001.

IZS. V oblasti IZS bylo přijato mnoho souvisejících zákonů o např. předpisy v oblasti krizového řízení,¹ havarijního plánování a ochrany obyvatelstva², a hospodářských opatření pro krizové stavy.³ Připravuje se změna ve státoprávním uspořádání spočívajícím ve vytvoření vyšších územních správních celků na úrovni krajů.⁴ S účinností nového zákona⁵ od 1. 1. 2001 **byl zřízen HZS ČR, který byl tvořen MV-GŘ HZS ČR, HZS krajů** a dalšími subjekty. Oblast PO byla v souvislosti s novým systémem organizace PO včetně úpravy plošného pokrytí území jednotkami PO upravena novelizovaným zákonem.⁶ Dále byly stanoveny úkoly v oblasti prevence.⁷

Původní okresní územní rozdělení bylo zachováno v rámci nové vytvořených **územních odborů**. (dále jen „ÚO“), které byly řízeny jednotlivými HZS krajů. Operační řízení dosud prováděné na OPIS HZS okresů bylo řešeno nově v rámci **OPIS ÚO**. V místě sídel HZS krajů byla budována nová **KOPIS**, která plnila úkoly prostřednictvím vzniklých **OPIS ÚO**. Stále se zvyšovala výkonnost výpočetní techniky a z nich vyplývajících možností různých funkcionalit s uplatněním při výkonu OŘ. Tyto technologie již umožnily operativně vysílat potřebnou techniku po území celého kraje z KOPIS. Platilo tak usnesení,⁸ že všechny základní složky IZS zajišťovaly nepřetržitou pohotovost pro příjem oznámení o vzniku MU, jejich vyhodnocení a následný neodkladný zásah na místě MU a to prostřednictvím svých operačních středisek. V roce 2003 byl na MV-GŘ HZS ČR schválen strategický dokument⁹ s výhledem rozvoje OŘ do roku 2010. Koncepce spočívala především v **rozsáhlých změnách**,

---

¹ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení ve znění k 1. 1. 2001. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení zákona § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení ve znění k 1. 1. 2001.

² Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolu ochrany obyvatelstva ve znění k 22. 8. 2002. Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva ve znění k 1. 1. 2001.

³ Zákon č. 241/2000 Sb., hospodářských opatřeních pro krizové stavy ve znění k 1. 1. 2001. Vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatřeních pro krizové stavy ve znění k 1. 1. 2001.

⁴ Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění k 1. 1. 2000. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění ke 12. 11. 2000.

⁵ Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky ve znění k 28. 6. 2000. Předpis zrušen k 31. 1. 2015.

⁶ Zákon č. 237/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění k 1. 1. 2001. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění k 23. 7. 2001.

⁷ Zákon č. 237/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění k 1. 1. 2001. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění k 23. 7. 2001. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru ve znění k 23. 7. 2001. Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně ve znění k 22. 5. 2001.

⁸ Usnesení vlády České republiky ze dne 19. května č. 246 k návrhu zásad integrovaného záchranného systému.

⁹ MV-GŘ HZS ČR. *Zaměření rozvoje operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému na úrovni krajů*. Praha, 2003. 16 s.

jak v oblasti příjmu tísňových volání, tak i samotné integraci OŘ z územních na krajské úrovni v rámci nově budovaných KOPIS. Byla zahájena příprava projektu *Telefonních center tísňových volání 112* (dále jen „TCTV“) s realizací v letech 2002 až 2003. Na úrovni MV-GŘ HZS ČR bylo zřízeno OPIS s celostátní působností, které již bylo v provozu z předchozích let v rámci HSPO MV, později *Ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky*. Byl tak **dokončen proces ke zřízení OPIS IZS, která se tak stala stálými orgány OŘ pro koordinaci složek IZS. V průběhu následujících let docházelo k útlumu činnosti OPIS ÚO a postupně k jejich úplnému zrušení s přechodem výkonu OŘ v rámci KOPIS, jejichž nedílnou součástí se stala vzniklá TCTV viz dále. V tomto přechodném období duálně fungovala KOPIS, která byla hierarchicky nadřazená vůči OPIS ÚO nebo tzv. sektorovým OPIS. Postupná centralizace OŘ u HZS krajů byla provedena i u dalších složek IZS v rámci vlastních OS PČR a OS ZZS.**

Současnost operačních a informačních středisek IZS

Jak již bylo uvedeno úvodem, **současný systém koordinace OŘ složek IZS je tvořen prostřednictvím KOPIS včetně TCTV a OPIS**, které jsou plně v gesci HZS ČR jako organizačních součástí HZS krajů a MV-GŘ HZS ČR. Zákon o HZS ČR¹ byl v roce 2015 novelizován s platností od 1. 1. 2016, nicméně model organizace HZS ČR zůstal ve své podstatě zachován podle původního nastavení předchozího právního předpisu, vyjma určitých organizačních změn v podobě nových organizačních složek apod. **Obecnou podstatou výkonu OŘ, nejen při společných zásazích složek IZS, ale i v rámci OŘ na KOPIS a OPIS, OS PČR, OS ZZS je, aby lidé v nouzových situacích získali pomoc v co nejkratším čase a v optimálním poměru povolaných SaP. Základ tvoří informace obdržené v oznámení z tísňových volání.** Není smyslem povolávat příliš velké nebo naopak podceněné množství SaP, ale takové, které se co nejvíce přibližuje jejich potřebě vzhledem k hlášenému typu a rozsahu jednotlivých MU v souladu s příslušnými poplachovými plány apod. **Základním cílem je v rámci možností a dostupnosti informací, vzniklé situace rychle analyzovat a následně přijmout rozhodnutí.** Dále případně **vyžádat spolupráci s dalšími složkami IZS.** Neméně důležitým úkolem je vzájemná **komunikace**. Na všech třech výše uvedených úrovních koordinace se jedná o **příjem a předávání informací** na příslušná místa tak, aby tyto informace byly směrovány především **včas a správně.**

Telefonní centra tísňového volání

Usnesením² byl zahájen proces k zavedení tísňové linky 112 v ČR. Novelizovaným usnesením³ bylo stanoveno, že tísňová linka 112 bude svedena na TCTV HZS krajů a její obsluhu zabezpečí příslušníci HZS ČR. Projekt realizovaný v gesci MV-GŘ HZS ČR zahrnoval vybudování čtrnácti TCTV s jednotnou technologií zajišťující datovou i hlasovou propojitelnost mezi zbývajících operačními středisky složek IZS. Nejdříve byla tísňová linka 112 dostupná pouze z mobilních sítí, v roce

¹ Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky v posledním znění.

² Usnesení vlády České republiky ze dne 19. dubna 2000 č. 391 k zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání - 112 v České republice.

³ Usnesení vlády České republiky ze dne 19. dubna 2000 č. 391 ve znění usnesení vlády ze dne 3. dubna 2002 č. 350 k zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání – 112 v České republice.

2003 fungovala i z pevných telefonních linek, příjemcem volání byly OS PČR. V roce 2004 byl zaveden zkušební a následně ostrý provoz na TCTV u HZS hl. m. Prahy. **V období 2004 až 2005 byl projekt plně realizován u zbývajících HZS krajů.** Volání na tísňové linky 112 a později i volání na tísňové linky 150 tak již nebyla směřována podle územní příslušnosti na OPIS ÚO, ale na **specializovaná jazykově vybavená pracoviště TCTV, která se stala nedílnou součástí centralizovaných KOPIS.**¹ Zbývajících národních linek tísňového volání zůstaly na základě provedené *Analýzy možnosti útlumu národních linek tísňového volání* plně v gesci OS PČR a OS ZZS, což platí i v současnosti.² Na TCTV lze současně s **tísňovou linkou 112** přijímat a odbavovat **tísňovou linku 150**, která je primárně určena jako **ohlašovna požárů**. Naopak **tísňové číslo 112 je linkou univerzální** a slouží pro příjem oznámení pro všechny složky IZS. Obě tísňové linky jsou přijímané prostřednictvím autonomních, dispečersky organizovaných a nejmodernější technologií vybavených pracovišť TCTV. Provázaný zálohovaný systém zaručuje neustálou dostupnost tísňových volání, což je využíváno v případech výpadků technologií nebo při plném vytížení jednotlivých operátorů na příslušných TCTV.

V průběhu roku 2017 byla **technologie TCTV inovována a rozšířena o další funkcionality.**³ Příkladem je implementace systému *eCall* nebo příprava na příjem tzv. lokalizačních zpráv *Advanced Mobile Location* (dále jen „AML“).⁴ Projekt zavedení této funkce byl vyvinut v rámci EU především pro potřeby záchranných složek k přesnější lokalizaci mobilních zařízení. Jedná se vlastnost operačního programu *Android* od společnosti *Google*, tzv. spící funkci, jejíž podstatou je automatické odeslání zprávy s polohou příslušného zařízení při vytočení tísňové linky. Číslo je tak systémově vnímáno jako nouzový kód. Aktuálně byl od 11. 2. 2020 zahájen zkušební provoz a to na území hl. m. Prahy. Po testovacím provozu se rozšíří na celé území ČR. Dále probíhají jednání se společností *Apple* provozující konkurenční operační systém *iOS*, aby i zde mohla být služba spuštěna v prvním čtvrtletí roku 2020.⁵

Všechny tísňové linky jsou základním nástrojem k přivolání odborné pomoci pro osoby v ohrožení života, zdraví nebo majetku z čehož vyplývá různorodost možností jejich použití volajícími. Jsou dostupné **bezplatně pro kohokoliv, s jakoukoliv potřebou v nouzi, neomezeně na celém území ČR ve všech telefonních sítích a ze všech koncových hlasových zařízení telefonních sítí.** Je zde očekáván příjem krizových, násilných či tragických událostí. Mimo jiné se zde přijímají např. různé anonymní výhrůžky o uložení výbušných systémů či jiné hrozby, oznámení kriminálního charakteru nebo je využívají i volající se sebevražednými úmysly.

---

¹ MATOUŠ, Miroslav. *Analýza vývoje operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému a jejich budoucnost*. Praha, 2016. Rigorózní práce. Policejní akademie České republiky v Praze.

² Usnesení vlády České republiky ze dne 23. července 2008 č. 923 *k analýze možnosti útlumu národních čísel tísňového volání*.

³ Softwarová technologie *TCTV 112* nově označována jako *TCTV+*.

⁴ *Advanced Mobile Location*. Služba byla vyvinuta v roce 2016 ve Velké Británii společnostmi *British Telecom*, *EE Limited* a *HTC*.

⁵ MV-GŘ HZS ČR, Sekce IZS a operačního řízení, Odbor operačního řízení, Pracoviště podpory operačního řízení.

Uvedené situace vyžadují od operátorů odbornou přípravu, výcvik a odolnost vůči stresu. Operátoři mají k dispozici informační podporu v podobě identifikace čísla volajícího a úplnou či přibližnou lokalizaci volání. Zachování profesionality na straně operátorů je nutností. Požadována je okamžitá reakce a psychická stabilizace volajícího s výrazným akcentem na zklidnění jeho psychického stavu. **Primárním cílem je maximální vytěžení klíčových informací o oznamované situaci.** V mnoha případech **dochází k volání, které primární zásah složek IZS vůbec nevyžadují.** Část volání patří do oblasti pouhého dotazování různého charakteru, chybného vytočení tísňové linky, případně hovor, který vůbec nepatří do oblasti stavu tísně např. záměna s informační linkou. Na tísňovou linku 112 tvoří podíl těchto volání dlouhodobě okolo 70 %.¹ I tak „v roce 2018 odbavila TCTV celkem 2 678 732 hovorů, z toho bylo 2 309 008 na tísňové lince 112 a 369 724 na tísňové lince 150“.²

Problémem tísňových linek je jejich **zneužívání ve formě přestupkového jednání.** Mezi přestupek patří zlomyslné volání,³ a dále přestupek vědomé bezdůvodné přivolání jednotky PO nebo zneužití tísňového volání.⁴ Tresty za přestupky jsou v nejčastěji v podobě finanční pokuty, napomenutí či propadnutí věci Předmětné jednání lze také kvalifikovat jako **trestný čin**, např. poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení⁵ nebo šíření poplašné zprávy.⁶ Případně je možné využít další kvalifikace trestných činů obecně nebezpečných, např. obecné ohrožení⁷ nebo případně dle závažnosti i trestný čin v podobě teroristického útoku.⁸ Odhalení a především potrestání většinou anonymních pachatelů uvedeného jednání je často problematické. Např. v roce 2017 bylo uloženo 123 přestupků v celkové výši 590 400 Kč, v roce 2018 bylo uloženo 180 přestupků v celkové výši 913 500 Kč. V prvním čtvrtletí roku 2019 bylo uloženo 19 přestupků v celkové výši 56 500 Kč. Za uvedené období bylo uloženo 322 přestupků v celkové výši 1 560 400 Kč. Maximální výše pokuty byla v několika případech uložena ve výši 100 tis. Kč.⁹

Systém TCTV patří mezi evropskou špičku a získal mnoho ocenění. Ve srovnání s provozem tísňových linek v ostatních státech EU se jedná o funkční systém k poskytnutí efektivní pomoci, který může být pro ostatní země inspirací.

¹ MV-GŘ HZS ČR, Sekce IZS a operačního řízení, Odbor operačního řízení, Pracoviště podpory operačního řízení.

² Op. cit. viz s. 26, ŽŮRKOVÁ, Klára a kol. *Statistická ročenka 2018. Příloha časopisu 112. Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva.* 2019, Vol. XVIII, No. 3. ISSN 1213-7057.

³ Viz § 119 odst. 1) písm. e) zákona č. 127/2005 Sb., *o elektronických telekomunikacích* v posledním znění.

⁴ Viz § 78 odst. 1) písm. f) zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně* v posledním znění.

⁵ Viz Hlava VII Trestné činy obecně nebezpečné, Díl 1 Trestné činy obecně ohrožující, § 276 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

⁶ Viz Hlava X Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, Díl 6 Jiná rušení veřejného pořádku, § 357 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

⁷ Viz Hlava VII Trestné činy obecně nebezpečné, Díl 1 Trestné činy obecně ohrožující, § 272 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

⁸ Viz Hlava IX Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci, Díl 1 Trestné činy proti základům České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace, § 311 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

⁹ MV-GŘ HZS ČR, Sekce IZS a operačního řízení, Odbor operačního řízení, Pracoviště podpory operačního řízení.

Vybudování TCTV znamenalo skutečný posun v ohlašování MU. I přes svoje úskalí **tvorí jednoznačně zásadní prvek v systému IZS, na který se může kdokoliv obrátit s žádostí o pomoc**, která je mu následně v co nejkratším čase poskytnuta. Příkladem negativního hodnocení ve využívání tísňové linky 112 patří dlouhodobě vedená mediální kampaň ze strany některých zdravotnických záchranných služeb krajů. Jejím obsahem jsou informace o nekvalifikovanosti operátorů TCTV především v případech tzv. zdravotnických tísňových volání. Často je také zmiňována nutnost opětovného vytěžování tísňového hovoru, čímž dle jejich názoru dochází k prodlužování jeho délky a zdržení času k poskytnutí pomoci. V této souvislosti bylo v roce 2017 podepsáno společné prohlášení MV-GŘ HZS ČR s *Asociací zdravotnických záchranných služeb České republiky* o tísňovém volání v podmínkách ČR. Výsledkem je, že obě strany vzájemně akceptují čtyři tísňové linky s preferencí volání na tísňovou linku 112. Plně však respektují volbu občanů, kterou tísňovou linku zvolí a to podle jejich uvážení. Zásadou je profesionální přístup na všech tísňových linkách i v případě, že volající nevolá primárně na příslušnou složku IZS pro řešení svého problému.¹

Operační a informační středisko MV-GŘ HZS ČR

Naplň výkonu OŘ na chráněném pracovišti OPIS má v porovnání s KOPIS mnohá odlišná specifika, která nepatří mezi obecné známě informace. Operační řízení je zaměřeno nejen na **celostátní, ale i mezinárodní úroveň koordinace v rámci IZS**.

Mezi hlavní úkoly patří na národní úrovni především **ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací**.² Zabezpečuje součinnost s KOPIS, koordinuje ústřední orgány státní správy, přijímá a vyhodnocuje informace o závažných MU a o jejich vzniku informuje příslušné subjekty. Vysílá speciální techniku z *Ústředního poplachového plánu*, jejíž nasazení je možné kdekoli na území ČR, případně i mimo její území. Operativně provádí úkoly, které vyžaduje příprava nebo řešení probíhajících záchranných a likvidačních prací. Dále zajišťuje monitorování národních i mezinárodních informačních zdrojů a sdělovacích prostředků se zaměřením na bezpečnostní situaci v ČR a ve světě. Plní další úkoly podle pokynů nadřízených služebních funkcionářů. Zabezpečuje připravenost prostorů pro zasedání štábu generálního ředitele HZS ČR, pro jednání *Ústředního krizového štábu*, který je pracovním orgánem vlády ČR k řešení krizových situací a dále krizového štábu ministra vnitra, který koordinuje činnost MV, HZS ČR a *Policie České republiky* v případě hrozby vzniku nebo po vyhlášení krizového stavu. Na OPIS nejsou přijímané žádné tísňové linky.³

V rámci mezinárodní úrovně **plní funkci národního bodu varování pro Mezinárodní agenturu pro atomovou energii**⁴ a dále **kontaktního bodu** pro organizaci *Evropské společenství pro rychlou výměnu radiologických informací*,⁵ kdy zajišťuje

¹ MV-GŘ HZS, Sekce řízení lidských zdrojů, Informační a komunikační politika BS.

² Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v posledním znění. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému v posledním znění.

³ MV-GŘ HZS ČR, Sekce IZS a operačního řízení, Odbor operačního řízení, Oddělení operační a informační středisko.

⁴ *International Atomic Energy Agency (IAEA)*.

⁵ *European Community Urgent Radiological Information Exchange (ECURIE)*.

předávání a přijímání zpráv od uvedených organizací pro výměnu informací o radiačních nehodách a haváriích na území ČR nebo v zahraničí.¹ Dále je **kontaktním místem** pro zahraničí v oblasti katastrof. V rámci mechanismu civilní ochrany Unie,² který se vztahuje na všechny členské státy EU, komunikuje a sdílí informace především se *Střediskem pro koordinaci odezvy na mimořádné události*.³

Dalším nástrojem mechanismu pro poskytování pomoci je *Společný komunikační a informační systém pro mimořádné události*.⁴ Pro podobné účely spolupracuje se *Severoatlantickou aliancí*⁵ v rámci jeho *Střediska pro koordinaci odezvy na katastrofy*.⁶ Dále OPIS zajišťuje **organizaci humanitární pomoci** např. ve spolupráci s *Organizací spojených národů*.⁷ Předává a přijímá obdržené informace v případě vzniku **MU s ohrožením veřejného zdraví**, při které může nastat ohrožení dalších států, od členských států EU, *Světové zdravotnické organizace*,⁸ dalších organizací a institucí. V této oblasti dále zajišťuje vzájemné předávání informací o vzniku MU s ohrožením veřejného zdraví na území ČR.⁹ Na základě *Úmluvy o účincích průmyslových havárií přesahujících hranice států*¹⁰ a mezistátními dohodami¹¹ plní úkoly v souvislosti s **příhraničními účinky MU na životní prostředí** mezi státy EU.¹²

Důležitým úkolem OPIS je organizace **vyslání záchranářské pomoci ČR do zahraničí** ve formě specializovaných odřadů HZS ČR ve spolupráci s *MV a Ministerstvem zahraničních věcí*. Charakter zaměření odřadů je např. na

---

¹ *Součinnostní dohoda mezi Státním úřadem pro jadernou bezpečnost a Ministerstvem vnitra - generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR o zabezpečení předávání a přijímání zpráv ze systémů Mezinárodní agentury pro atomovou energii a Evropské komise pro výměnu informací o radiačních haváriích a radiačních nehodách*. Praha, 2019. 5 s.

² Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1312/2013/EU ze dne 17. prosince 2013 o *Mechanismu civilní ochrany Unie*.

³ *Emergency Response Coordination Centre (ERCC)*.

⁴ *Common Emergency Communication and Information System (CECIS)*.

⁵ *North Atlantic Treaty Organization (NATO)*.

⁶ *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (EADRC)*.

⁷ *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UN OCHA)*.

⁸ *World Health Organization (WHO)*.

⁹ *Dohoda o spolupráci mezi Českou republikou – Ministerstvem vnitra – Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky a Českou republikou - Ministerstvem zdravotnictví*. Praha, 2013. Všechny členské státy EU informují kontaktní bod ČR přímo nebo prostřednictvím *Early Warning and Response System* (email), Evropská komise prostřednictvím *Rapid Alert System* (e-mail), *Světová zdravotnická organizace* nebo *Evropské centrum pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC)* prostřednictvím telefonního kontaktu nebo emailu.

¹⁰ *Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents*. Helsinky, Finland, 1992.

¹¹ Smluvními stranami *Úmluvy o účincích průmyslových havárií přesahujících hranice států* se staly v roce 2003 Evropská hospodářská komise, členské státy EU a Evropské společenství (*United Nations Economic Council Europe - UNECE*). Výměna informací probíhá prostřednictvím nástroje *Industrial Accident Notification (IAN) System*. V podmínkách ČR byla úmluva přijata Sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 58/2002. Spolupráci dále upravují mezistátní smlouvy v oblasti životního prostředí, vzájemné pomoci při katastrofách nebo velkých haváriích mezi ČR a všemi sousedními zeměmi (Polsko, Rakousko, Slovensko, Spolková republika Německo).

¹² *MV-GŘ HZS ČR, Sekce IZS a operačního řízení, Odbor operačního řízení, Oddělení operační a informační středisko*.

vyhledávání a záchrannou činnost ze zřízených budov,¹ záchranné práce při povodních,² zásahy při chemických a ekologických haváriích.³ Další formou poskytování pomoci ČR do zahraničí je zajištění **vyslání expertů**, kteří mají v zemích postižených katastrofou úkoly spočívající např. v průzkumu situace, v podpoře příjmu a distribuce humanitární pomoci nebo v podpoře činnosti zastoupení EU.⁴

Národní informační systém IZS

Projekt IS IZS je v současné době **vrcholem modernizace, technologických možností a také pravděpodobným směrem budoucího vývoje ve spolupráci při OŘ mezi OPIS IZS, OS PČR a OS ZZS**. Dopady realizace IS IZS lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří složky IZS, které si v oblasti OŘ vzájemně rychleji sdílejí data a automatizují operační postupy. **Výsledkem jsou zvýšené možnosti koordinace při nasazování SaP**. Druhou skupinu tvoří obyvatelé, kterým IS IZS přináší především **snížení následků MU**, u kterých je vyžadován zásah složek IZS. **Společné využívání technologií představuje Národní informační systém integrovaného záchranného systému** (dále jen „NIS IZS“). Projekt NIS IZS je nejvýznamnější součástí IS IZS. Jedná se o **technologickou platformu pro systémovou výměnu dat mezi složkami IZS**. Výstavba NIS IZS byla rozdělena do 3 základních technologických bloků. První blok spočíval ve vytvoření **jednotného datového prostředí** (dále jen „IPL“), druhým a třetím blokem byla **vizualizace operační situace a jednotný geografický systém** (dále jen „GIS“). Do ostrého provozu byl NIS IZS uveden na konci roku 2015.

Využití IPL spočívá v **on-line datovém přenosu informací zobrazujících se v technologiích OŘ** využívaných na **OPIS IZS, OS PČR a OS ZZS**. Jsou upraveny tak, aby je bylo možné využívat v požadovaném tvaru při společném řešení MU. Především se jedná o předání a převzetí DV jako formy žádosti o součinnost, sdílení operační situace, informací, statusů a polohy vybraných SaP, integrace interních i externích datových zdrojů a dalších vybraných služeb třetích subjektů např. centrálně poskytovaných registrů. **Realizací NIS IZS se snížila potřeba telefonního volání**, které určitým způsobem zatěžovalo činnost OŘ při vzájemném předávání informací. Jednotný GIS provozovaný v rámci IPL je využíván nejen v rámci OŘ, ale i na pracovištích pro příjem tísňových volání. Mezi jeho významné technické výhody patří např. společné mapové podklady s možností vkládání vrstev s informacemi.

Realizace IS IZS v rámci HZS ČR proběhla ve dvou úrovních standardizovaných projektů. První **krajská úroveň** byla zaměřena na vybudování informačního systému pomocí přenosu dat na technologie NIS IZS využívajících prostředí IPL. Cílem bylo dosáhnout **vzájemného propojení mezi všemi KOPIS a OS PČR či OS ZZS**. Vedle výše uvedených nových funkcionalit využitelných při OŘ, byly dále pořízeny mobilní zařízení, které zvýšili možnosti navigace jednotek PO na místo zásahu. Ve svém výsledku tak využívání IS IZS přispělo ke zkrácení jejich dojezdových časů a k rychlejšímu poskytnutí pomoci v rámci plošného pokrytí jednotkami PO.

¹ *Urban Search and Rescue (USAR)*.

² *Water Search and Rescue (WASAR)*.

³ *Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Defense (CBRN)*.

⁴ MV-GŘ HZS ČR, Sekce IZS a operačního řízení, Odbor operačního řízení, Oddělení operační a informační středisko.

Druhá úroveň zahrnovala **centrální projekt** MV-GŘ HZS ČR, který byl zaměřen na modernizaci informačních a komunikačních systémů na OPIS.

Tisková zpráva vydaná MV-GŘ HZS ČR v roce 2016 uvedla informaci, že systémem IS IZS prošlo do poloviny roku 2016 celkem 100 000 000 DV. Přenos informací probíhá prostřednictvím NIS IZS především z OPIS IZS. Důvodem může být např. fakt, že nejvíce tísňových volání je uskutečněno na TCTV, které je následně distribuuje mezi dalšími OPIS IZS či na OS PČR či OS ZZS, případně naopak. V rámci vyžádané spolupráce se složkami IZS při společném zásahu pak probíhá komunikace při OŘ s využitím NIS IZS, který přenáší datové informace při řešení konkrétních mimořádných událostí.¹

Závěrečné poznámky

Operační střediska složek IZS mají své vlastní úkoly, jejichž činnost v rámci výkonu OŘ probíhá bez výrazných problémů. Reakce složek IZS je ve většině případů v časovém rozsahu několika minut, což platí v případech samostatně řešených zásahů, či společných zásahů v rámci IZS. V těchto případech **probíhá koordinace jejich spolupráce prostřednictvím OPIS IZS se specifickým postavením**. Dle odborného názoru autora článku současný systém OPIS IZS vyhovuje **potřebám společnosti**. Není pochyb, že jejich **činnost významně přispívá k zajištění bezpečnosti v ČR**. Postupné **modernizace OPIS IZS, OS PČR i OS ZZS během dynamického vývoje přispěly k celkové kvalitě**, kterou složky IZS při společném zásahu poskytují. Obecně známé negativní stránky vyskytující se v tomto vývoji, např. z centralizace OŘ operačních středisek složek IZS či technologické problémy při zavádění IS IZS, neměly žádné fatální následky pro koncového příjemce, což je v současné době ověřeno funkčním systémem spolupráce v rámci IZS. **V komparaci tohoto unikátního systému s ostatními státy**, především v rámci států EU, kde záchranné složky bezpochybně fungují v souladu s potřebami obyvatelstva, **lze spatřit zásadní, především organizační rozdíly**.²

V důsledku vývoje změn ve vnější i vnitřní bezpečnostní situaci je odezvou průběžné **posilování připravenosti složek IZS na společná rizika a hrozby**. Příkladem je **analýza HZS ČR v oblasti OŘ, komunikačních a informačních systémů a ochrany obyvatelstva**, která byla provedena po orkánu *Herwart* v roce 2017.³ **Výsledkem byl návrh několika opatření** spočívající např. ve zvýšení početních stavů příslušníků KOPIS, zpracování analýzy průchodnosti dat systémy využívanými na TCTV a OŘ, posílení funkčnosti a odolnosti radiokomunikačních sítí, rozšíření systémového zapojení prvků kritické infrastruktury a společensky významných objektů do realizace úkolů ochrany obyvatelstva a míry jejich technické a systémové připravenosti k energetické soběstačnosti či zlepšení přístupu obyvatel k tísňovému volání prostřednictvím mobilních sítí. Současně je vhodné připravit vzdělávací programy pro občany s tematikou přípravy na chování při živelních pohromách včetně nepřetěžování tísňových linek v problémových situacích. Některá

¹ MV-GŘ HZS, Sekce řízení lidských zdrojů, Informační a komunikační politika BS.

² MATOUŠ, Miroslav. *Komparace systémů požární ochrany v ČR a vybraných státech EU*. Praha, 2013. Diplomová práce. Metropolitní univerzita Praha.

³ Analýzu HZS ČR zmiňuje *Zpráva o stavu ochrany obyvatelstva v České republice 2018*. Vypracovaný materiál byl předložen na jednání vlády ČR v únoru 2018.

navrhovaná opatření ke zvýšení odolnosti technologické infrastruktury již byla realizována, přičemž bylo provedeno uskutečnění několika zátěžových testů.¹ Případně jsou opatření dosud v řešení MV-GŘ HZS ČR a příslušných subjektů. Hlavním cílem předložené analýzy bylo zlepšení schopností HZS ČR při poskytování pomoci občanům ČR.² Mezi již zavedené bezpečnostní prvky patří např. provádění monitorování a vyhodnocování přítomnosti nebezpečných či radioaktivních látek, nebo provoz jednotného systému varování a vyrozumění obyvatel.

Určitá **rizika spočívají v případném technologickém kolapsu systémů**, které jsou často vzájemně propojené s velmi úzkými vazbami mezi operačními středisky složek IZS. Mělo by platit, že člověk, který tyto technologie vymýšlí, programuje a řídí, by měl být posledním kontrolním bodem s možností okamžitých reakcí na případné chyby či potřeby operativní změny, a především být také připraven na nouzové řešení.³

Budoucnost v předmětné oblasti spočívá dle názoru autora **v permanentním řešení inovací a adaptací systémů** např. využíváním digitálních technologií v podobě chytrých mobilních telefonů, bezpilotních letadel a dalších kompatibilních zařízení s využitím aplikací nebo případného zapojení umělé inteligence pro rychlé a kvalitní rozhodování. Zmiňované technologie jsou však především ovlivněny omezenými finančními prostředky z veřejných rozpočtů nebo možností čerpání dotačních titulů např. z EU. Na druhou stranu je nutné uvést, že systém **OŘ jako celek doznalo během svého dlouhodobého vývoje zásadní změny organizačního či technologického charakteru**. Některé změny by si málokdo v tehdejší době dokázal představit. Prostor k neustálému zlepšování zde tedy logicky je, a to i vzhledem k víceméně nekonečným možnostem lidské společnosti, která trend inovací přímo očekává.

Literatura a dokumenty

- FASTER, Petr a Petr BERGLOWIEC. *Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje. Od prvních myšlenek k ostrému provozu*. Ostrava: Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje, 2012. 49 s.
- HANUŠKA, Zdeněk; SKALSKÁ, Květoslava a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. 44 s. ISBN 978-80-86640-59-4.
- SZASZO, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. 306 s. ISBN 978-80-86640-60-0.
- ZOUBEK, Vladimír. *Pravověda a státopověda. Úvod do právního a státopovědního myšlení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 700 s. ISBN 978-80-7380-239-4.

¹ ŽŮRKOVÁ, Klára a kol. *Statistická ročenka 2018. Příloha časopisu 112. Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2019, Vol. XVIII, No. 3. ISSN 1213-7057.

² MV-GŘ HZS ČR, Sekce IZS a operačního řízení, Odbor operačního řízení.

³ MATOUŠ, Miroslav. *Analýza vývoje operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému a jejich budoucnost*. Praha, 2016. Rigorózní práce. Policejní akademie České republiky v Praze.

- MATOUŠ, Miroslav. *Analýza vývoje operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému a jejich budoucnost*. Praha, 2016. 219 s. Rigorózní práce. Policejní akademie České republiky v Praze.
- MATOUŠ, Miroslav. *Komparace systémů požární ochrany v ČR a vybraných státech EU*. Praha, 2013. 99 s. Diplomová práce. Metropolitní univerzita Praha.
- Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Zaměření rozvoje operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému na úrovni krajů*. Praha, 2003. 16 s.
- ŽŮRKOVÁ, Klára a kol. *Statistická ročenka 2018. Příloha časopisu 112. Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2019, Vol. XVIII, No. 3, s. 1-43. ISSN 1213-7057.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod* v posledním znění.
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky* v posledním znění.
- Zákon č. 238/2000 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky* ve znění k 28. 6. 2000.
- Zákon č. 320/2015 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky* v posledním znění.
- Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému* v posledním znění.
- Zákon č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně* v posledním znění.
- Zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.
- Zákon č. 127/2005 Sb., *o elektronických telekomunikacích* v posledním znění.
- Zákon č. 203/1994 Sb., *kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění zákona České národní rady č. 425/1990 Sb. a zákona č. 40/1994 Sb.*
- Zákon č. 237/2000 Sb., *kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění k 28. 6. 2000.*
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., *o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému* v posledním znění.
- Vyhláška Ministerstva vnitra Československé socialistické republiky č. 37/1986 Sb., *kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady o požární ochraně* ve znění k 1. 7. 1986.
- Usnesení vlády České republiky ze dne 19. dubna 2000 č. 391 *k zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání – 112 v České republice.*
- Usnesení vlády České republiky ze dne 19. dubna 2000 č. 391 ve znění usnesení vlády ze dne 3. dubna 2002 č. 350 *k zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání – 112 v České republice.*
- Usnesení vlády České republiky ze dne 19. května č. 246 *k návrhu zásad integrovaného záchranného systému.*
- Sbírka pokynů náčelníka Hlavní správy Sboru požární ochrany Ministerstva vnitra č. 6/1994 - *Operační střediska Sboru požární ochrany.*
- Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, Sekce řízení lidských zdrojů, Informační a komunikační politika bezpečnostního sboru.

Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, Sekce IZS a operačního řízení, Odbor operačního řízení, Oddělení operační a informační středisko.

RESUMÉ

Motivem pro zpracování tohoto článku bylo stručně popsat vývojový proces v rámci operačního řízení u základní složky integrovaného záchranného systému, kterou je Hasičský záchranný sbor České republiky. Prostřednictvím operačních a informačních středisek, které zřizuje k plnění svých základních úkolů, současně v případě zásahu dvou a více základních složek koordinuje operační řízení právě jako operační a informační středisko integrovaného záchranného systému. Další základní složky, kterými jsou Policie České republiky a zdravotnická záchranná služba krajů, zajišťují provoz vlastních integrovaných operačních středisek, které v případě společného zásahu základních složek na operační úrovni mezi sebou spolupracují. Předmětná problematika prošla mnoha změnami, které ovlivnili řízení a koordinaci mezi jednotlivými záchrannými složkami. Systém v současné době vyhovuje potřebám moderní společnosti. Je však nutností sledovat nejen rostoucí dynamický vývoj technologií, ale i změny v bezpečnostním prostředí, které by mohly v budoucnu významně ovlivnit operační řízení.

Klíčová slova: integrovaný záchranný systém, Hasičský záchranný sbor České republiky, operační a informační středisko, operační středisko, základní složka, mimořádná událost, operační řízení, telefonní centrum tísňového volání, tísňové linky.

SUMMARY

MATOUŠ, Miroslav: OPERATIONAL MANAGEMENT OF THE INTEGRATED RESCUE SYSTEM

The theme of this article is a brief description of development process in the operational management of the basic component of the Integrated Rescue System, that the Fire Rescue Service of the Czech Republic is. Through the Operational and Information Centres, which were established in order to meet the basic tasks, there are in case of two or more simultaneously ongoing interventions the coordination Operational and Information Centres of the Integrate Rescue System are managed as well as. The other basic elements of the Integrated Rescue System, that the Police of the Czech Republic and Emergency regional services are, run their own Operational and Information Centres cooperating in case of join interventions. The main issue has undergone many changes that influenced the management and coordination between the emergency services. This system currently meets the needs of modern society. However, it is necessary to monitor not only the growing dynamic development of technologies but also changes in the security environment, which could significantly affect operational management in the future.

Key words: the Integrated Rescue System, Fire and Rescue Service of the Czech Republic, Operation and Information Centre, Operation Centre, basic unit, emergency, operational management, emergency call centre, emergency calls.